

Diamantstein Zsuzsa És Traub Juci

A kép otthon készült, [Maros]Vásárhelyen a családi ház udvarán, együtt vagyok egy osztálytársammal és barátnőmmel, Traub Jucival. 14 évesek lehettünk, tehát negyedikes gimnazisták [líceumról van szó]. Ez egy amatőr kép, amit a petrozsényi nagybácsim, Riegelhaupt Sándor készített, akinek nagy hobbija volt abban az időben a fényképezés. Itt lévén [Maros]Vásárhelyen, lefényképezett. Volt fényképezőgépe, ő is hívta elő a képeit. A nagybácsim nem szerette a fakeskedést, és a második világháború után fényképész lett, az volt a hobbija. Hivatásos fényképész lett, nem volt saját műterme, hanem a petrozsényi helyi román lapnak lett a fotóriportere. 1932-ben, mikor bekerültem az Unirea líceumba -- a Bulevárd felőli része volt az Unirea, most egyetem van ott --, az egy remek iskola volt, egy remek igazgatónővel, Doamna Georgescuval [Georgescu asszony románul], aki végtelenül rendes ember volt. Ott végeztem a négy év líceumot. A vége fele, 1936 körül, már olyan bizonytalan idők voltak, nem volt még éppen

háborús hangulat, de az antiszemitizmus már dolgozott. Nem mondhatni, hogy az iskolában éreztették velünk, tudtuk, hogy voltak lányok, akik vasgárdisták [lásd: Vasgárda] voltak, de így mi nem éreztük. Több zsidó volt az osztályban, de mi jóban voltunk egymással. 14 évesen én egy eléggé visszahúzódnó leány voltam, mindig egy-egy barátnőm volt, azzal jöttünk-mentünk, nem szerettem a nagy társaságot sohasem. Én jóban voltam mindenkivel, de például összejövetelekre nem szerettem menni. Elég rossz természetem volt ilyen szempontból, nagyon gátlásos voltam. Pláne, hogy mi aztán elkerültünk Szászrégenbe, úgy kettészakadt az életem egy kicsit, nem emlékszem szeretettel erre az időszakra. Nem mondhatom, hogy nekem olyan nagyon gyönyörű ifjúságom volt. Nagyon jó barátnőm volt egy román kislány, Moldovan Margareta is, és Traub Juci is, aki zsidó lány volt. A Juci barátnőm rendkívül okos lány volt, első tanuló minden téren. Ha számtanról volt szó, akkor a számtanból volt a legjobb, ha franciából kellett dolgozatot írni, abban volt a legjobb, nagyon-nagyon eszes lány volt. Sajnos a szülei elég nehéz körülmények között éltek, így nem tudott tovább tanulni, és így megtanulta a varrást. 1936-ban elvégeztük a líceumot, megvolt az úgynevezett kisérettségi, és akkor nagy része a zsidó lányoknak úgy döntött, hogy mesterséget tanul. A kisérettségi után nem tanultam együtt Jucival, de tudom, hogy volt egy komoly udvarlója, Rosenblatt Sanyi, akit mi Kokischnak nevezünk. Tudom, hogy nagy volt a szerelem, de jött a háború, deportáltak, és Juci haza sem jött [Maros]Vásárhelyre a deportálás után. Túlélte a deportálást, sőt mai napig is él, de most már nem tartjuk a kapcsolatot, férjhez ment, sok mindenben ment keresztül, és a végén Bécsben állapodott meg, ott él most özvegyen. A lánya szintén abban a városban él. Ez az utolsó hírem róla. 1987-ben találkoztunk utoljára. Az 1930-as évek végén, a zsidó fiatalok még rendeztek összejöveteleket, de már lassan a hangulat nem volt olyan jó, Romániában kezdte nagyon felütni a fejét az antiszemitizmus, a Vasgárda kezdett uralkodni, úgyhogy rányomta a bélyeget a zsidó társadalmi életre és hangulatára -- már úgy érződött a háború szele.